

ÚJ VERSEK

Lányi Sarolta

TAVASZ 1919-BEN

Ropognak a tavaszi csontok —
Boldog az ember, máris boldog.

Fakadnak a tavaszi nedvek —
Jegy nélkül kapjuk a jókedvet.

Fészket keres vidor madárhad —
fészke lesz embernek, madárnak.

Didereg a zsugori vénség —
füttyűrész a dolgos szegénység.

Mindenkié az üres asztal —
mindenkié a teli asztal.

Vörös lobogók lobognak,
vörös katonák robognak.

Gyerekek játszanak, dalolnak
Az ő szemükben ragyog a Holnap.

Szepesi Attila

MÁJUS

te május pánlikás
cicomás cigányszekér
fölbattyúva nyavalyáinkkal
itt vagyunk a falakon dörömbölünk
éjszakákat átvirasztunk érte
borral csitítjuk sebeinket
belül-emésztő dalaink
pirosan kibuggyanak érte
nappal alszunk megtagadjuk apánkat
faggatjuk a szerelmet érte
ellenünk zúdul a tegnapelőtt
keselyűk füstszívű denvérek
játékony saruk bemocskol május
te tudod gyerekkorom
a kölyök hadonászó hitét
érdes igazát
hogy nem aki magának dúlja
aki dalolja
azé a világ

Polner Zoltán

A TÖRTÉNELEM TIGRISE

Az iszony végredeletéi: széttépt arcok.
En csak a hullamerev egerek emlékszem.
Lapul a történelem tigrise az éjben.

Ki emlékszik a végredeletekre? Honnan
ez a sikoly szél, ez a Koponyák-hegye honnan?
A történelem tigrise vár a bozótban.

Véres állati üvöltés reszket a kövekben,
füstölő sírkövek: Lidice, Dachau, Auschwitz.
A történelem tigrise puhán lopakszik.

Ki ne emlékezne a széttépt arcokra:
gázkamrákban a világot szívükre hagyták
és láttaták a történelem fenevadját.

Tarnai László

MÁJUS

A fákra lombot rajzolok
fürdők fodros vizekben
szeleken nyújtózom
csodaszép tavaszt ültetek
csodaszép május
virágkosár-kertből
szivárvány-zászlók intenek
szememnek
ujjaim hegyén virágok nyílnak
ha megérintelek

KISS
ATTILA

BALATON

Ormos Gerő

TÜNTETÉS

Akkor, az előtt a május
elseje előtt, nehezen jött
a tavasz, de már belegázol-
tunk a folyóba, s túl a ré-
ten szépen emelkedett a föld
zöld szakállá. Jött a fű, a
víz szaga és előntötte az
udvart, s töméntelen éjjeli
bogár röpöködt körülöt-
tünk.

Mind Labancz néni hall-
gattuk.

Hajnaltól rendőrök ver-
ték föl az udvar csendjét.
Labancz bácsiért jöttek, azt
mesélte a felesége, hogyan
vitték el a sötétké ruhájá-
ban.

Labancz néni így mesélte
el a hajnali elhurcolást:

— Pölébredek arra, hogy
verik az ablakot, szólok az
embernek: te! És már hal-
lom Kis Ignác hangját, hogy
azt mondja, Ferkó nyisd ki
azonnal az ajtót. A Kis Ig-
nác! Hogy ilyenre is képes
az a Kis Ignác! Hát bejön.

No jó. Öltözködj Ferkó, te
most eljössz szépen, ne is
próbálj ellenkezni, én te-
ged személy szerint be-
csüllek, jól tudod, de ez
mostan egészen más, meg-
mondom neked őszintén, te
holnap reggel, vagyis má-
jus elsején tüntetni akarsz,
ezt jól tudják a kapitány-
ságon és teneked most be-
kell jönnöd, ott fogsz majd
kukkolni, ne félj, enni ad-
nak, csak az a fontos, hogy
te holnap ne mehess ki tünt-
etni, fertig! Ezt mondta
Kis Ignác! Hogy azt mon-
dja: elég számár voltál, Fer-
kó, te rábeszélte az em-
bereket, hogy ne dolgozza-
nak és reggeltől délig flan-
gérozni akartok a főutcán.
Még hozzá a kocsiúton, hogy
adjanak nektek nagyobb
nap számat, azért kell most
becsücsülnöd. Ilyeneket
mondott Kis Ignác, hogy a

szeme csorogjon ki a szü-
letésnapján! És most itt va-
gyok egyedül...

Sírva fakadt, Tódorné saj-
nálkozva rászólt, hogy nem
kell azért sírni, hiszen hol-
napután kiengedik, de ak-
kor megdörrent a fülledt
szobában Belák bácsi:

— Csak sírjon! Hogyan
festene, ha egy asszony nem
sírna ilyenkor?! Piszkosak
azok mind, ahányan van-
nak!

És Labancz néni részlete-
sen elmesélte, hogyan öltö-
zködött az ember, milyen
bátran beszélt a rendőrrel,
s ő hogyan nyugtatta őt.
Aztán nagyot sóhajtott, föl-
állt a zsámolyról, föl is
emelte, hogy elmegy alud-
ni, s azt mondta keserű
méreggel:

— De majd nézhetnek,
tudom istenem! Nézhetnek!
Tudom én, mért akart ő
tüntetni! Mit fizetnek? Reg-
gel megy, este jön, azért
a kis pénzért, ilyen idős,
beteges ember! Tudom én!
Elvihették őt, de itt van
még a felesége!...

És ment totyogva a kony-
haajtójuk felé.

A folyosón túl fekete ru-
hába öltözködött az este.
Nagy Paulára rászólt az
anyja, hogy jó lesz már be-
menni, a többiek is feltá-
páskodtak, egyik-másik
hangosat ásított, aztán ki-
gyúltak a füstös petróleum-
lámpák, vetették az ágya-
kat, s az udvaron már csak
a békák beszélgettek.

Kora reggel, mintha tű-
zet sugárzott volna a nap,
még a fekete föld is fény-
lett. Korán bújtunk ki az
ágyból, futottunk az udvar-
ra, nézegettünk fölfele,
hogy milyen csoda fürdött
ilyen szép csillogásba az
egyet s a vihángoló madara-
kat.

Labancz néni ajtaja tár-
va volt már, belestünk hoz-
zá, láttuk, hogy szép fekete
ruhát vasal a konyhaasztal-
on, kendő virított a fején,
s amint meglátott bennün-
ket, szokatlan vidámsággal
vetett ki egy-egy szót a tej-
szagú konyhából.

Kevéssel utóbb láttuk,
hogy fölveszi magára a va-
sált ruhát és fésülgeti öszes
haját egy apró tükör előtt.

Akkor már egész zeneka-
rával élt a ház, gyerekek
sivalkodtak, a konyhákban
asszonyok éles hangja csat-
tant, Nagy Paula csengő
magasan énekelt a szobá-
jukban.

Aztán, nem tudom ki
kezdte, szétfutott a hír a
házban, hogy Labancz néni
elmegy tüntetni. Kevés
értettünk még ebből, de pil-
lanatok alatt hatan-nyolcan
tátogattunk a néni konyhá-
ajtója előtt. Előjöttek az
asszonyok — is, sutyorogtak,
valami különös elszántság,
büszkeség ült ki az arcuk-
ra.

Nyolc óra tájban megje-
lent az udvaron a kövér-
kés, sántikáló Labancz néni.

Máskor csúfoltuk a háta
mögött, most megilletődöt-
ten néztük.

Ő pedig nem szólt senki-
hez, kulcsra zárta az ajtót
és elindult szépen, ünnepe-
lyesen a rozoga kapu felé.
Utána lopakodtunk.

Sógorka hentes kerítésé-
nél megállt kis időre, fel-
nyúlt, letört egy virágos or-
gonaágat, azt a bal karjára
fektette szépen, és ment to-
vább az apró házak között
a város szíve felé.

A közeli házak lakói mind
ismerték, tudta mindenki,
hogy Labancz bácsit elvit-
ték tegnap a rendőrségre,
köszöntek neki, meg is szó-
lították, de senkivel sem
állt meg beszélgetni.

A főutca elején lelépett
a gyalogjáróról és a kocsiút
középen folytatta útját. Eb-
ben az időben kevés gép-
kocsi járt még a mi váro-
sunkban, szekerek, stráfkoc-
sik döcögtek csak a macs-
kaköveken. Ezek kocsisai
nagyot csodálkoztak, de fél-
re húzták a gyeplőt és kö-
szöntek Labancz néni-
nek, akinek a karján lassan már
lelankadt az orgonavirág.

Igy ment végig a város-
házaiig, ott megfordult és el-
indult a kocsiút közepén.

Labancz néni egyre las-
sabbán, de majd délig rőtta
a főutcat, a kocsiút közepén,
senki se mert rászólni, Kis
Ignác, a detektív is inkább
a piac felé sétált.

Nem tudom, hányadik
fordulónál, de arra tisztán
emlékszem, hogy Pókos Ba-
lázs ácssegéd volt az, aki
azt mondta két ünneplő em-
bernek a Schiller Kávéház
előtt:

— Nicsak, nicsak! Hát
nem szép ez így? Ez az asz-
szony, most itten az egész
népség nevében sétál, ez
nemesak az urát helvettesít-
ti, hanem mindenkit, a
nemjőjét ennek a világ-
nak!...

Somoskői Lajos

KALAPÁCS BALLADA

Először szólt
kalapácsához az álló:
— Kocogtass, üss
a vasra,
a parázs pirosra! —
De a kalapács
még tétován
félúton
megállt!...

Másodszor szólt
kalapácsához az álló:
— Ha formáld,
úgy változik a világ! —
De a kalapács
még nem mozdult
[tovább:]

Harmadszor hallotta
[szólni]
a kalapács az állót...
De a kalapács
füstből árnyéka nőtt,
s paraszak között
[vasak égtek:
szívek hamvadtak a
[szénmel:]

Negyedszer szólt
kalapácsához az álló:
— Le ne dőljenek a
[falak]
fel kell építeni az
[igazságot]
s a falak, ha vasak
[fogják]
földrengés sem szűl
[falomlást]

Korácsolt! —
A kalapács
s közlebb mozdult...

S mikor ötödszörre szólt
kalapácsához az álló:
— Verj ősi harang
[zenét]

Formáld a világnak
[tekint]

Együtt vagyunk
[szerszám:] —
A kalapács felett,
s állón parázsló
vasakra vert!...

Petri Ferenc

SZONÁTA

Kiáltás vagyok
fogor
vicsorgok önmagamra
számlap vagyok
egy helyben álló
körbefutnak az órák
zuhanó kő vagyok
hieroglifa
nem tud megfajteni

[senki
nincs semmim csak a
[kezeim]

hábam hajad rőt
[fűzfalombja]

hábam vagy
két karal átfogható

[ország]

sóhajbirodalom
öt érzékemben

[szellőként bolyongó
harangmuzika-állam
rádálalok
zuhog rád]

[holdfénymosolyom
s lepereg rólad]

[holdfénymosolyom
lepereg mint a víz
a zöldség]

[szuronyleveléről]

nem örölkünk irtak. Így lett Pont Jenő, aki a gázzsilárdításhoz
nem értett, kulturális szakember. Barátai szívesen vállon
veregették volna a sikeréért, de nem érték el a vállát.
Közben ugyanis öt méternél is nagyobbba nőtt, s ke-
rülte annyira megnövekedett, hogy teherliftten tudott
csak közlekedni. Szobája fódémjét lebontották, s így a
padlásra kidugott feje nagyobb távlatot kapott. Ennek a
távlatnak volt köszönhető következő cikke, melyben „Ezt
a kultúrára éhes tömegeknek!” címmel javasolta, hogy
az Operaház elavult népelelősnob műsora helyett ad-
jon helyet a pol-beat ifjú énekeseknek, akik ott nép-
mozgalommá alakulhatnak az imperializmus ellen, a vi-
dédi színházakat pedig adják át az Országos Rendező
Irodának, mert különben a jegyszédők elfelejtik, milyen
az ember és magányuk enyhítése végett kutyát és eser-
nyőt engednek a nézőtérre. Pont Jenő javaslatait illeté-
kes helyen megfontolva tárgyává tették, de intézkedés
sem ebben, sem más ügyben nem történt. A gáz tovább-
ra se szilárdult, úgy hogy szilárd gáz helyett megnyug-
tató komámnikét kellett kiadni. Ez országos pánikot
okozott, s Pont Jenő mentesíteni kellett. Mit lehet ezzel
az emberrel csinálni? — törték a fejüket a fölöttesek.
A gáz elfolyik a kezében, az állam pénze úgyszintén.
Ugyanakkor elvileg jó elvtárs, többször beleszólt fontos
kulturális kérdésekbe, s ebből nem lett baj. Pénzbe nem
került, senki sem tiltakozott, nem is volt hol. Tehát nem
vítás, Pont Jenő át kell csoportosítani a kultúra front-
jára.

S így lőn. Pont Jenő kinevezték a művészetet irányí-
tani, hivatalt is adtak neki. Ez jó volt, mert a hivatalnak
nem adtak semmiféle jogkört, nehogy bajt csináljon. Saj-
nos váratlan gond jött közbe. Az épület kicsi volt, Pont
Jenő pedig egyre nagyobb. És napról napra nőtt. Már nem
fért a házban sehol sem. Valahogy pontot kellett tenni a

dologra, ezért Pont Jenő cukorspárgára kötötték. A né-
hai gázzsilárdító már annyira teleszivta magát a népgaz-
daság tulajdonát képező gázzal, hogy minden nehézség
nélkül a tető fölé emelkedett. Az egykor oly kis pont büsz-
kén lebegett az ég alatt, s magasból nézhette a kis kulik,
költők, festők, zenészek és más hasonló kétes elemek szá-
nalmas nyüzsgését. Időnként adott néhány utasítást, de
azokat senki sem hajtotta végre. Máskor létrán felmá-
szott valaki hozzá, kis emberhangya, valami művészféle,
cincogott azon a kis hangján valamit, de a szélben halla-
ni sem lehetett. Ő csak mosolygott, nyugi gyerekek —
mondta, ne csináljatok semmit, abból sosincs baj. Nem is
volt más baj, csak ahogy nőtt ott a magasban, egyre na-
gyobb árnyékot vetett. Előbb a hivatal elől fogta el a na-
pot, aztán az árnyék egyre nőtt, egyre nagyobb lett az ár-
nyék, mintha napfogyatkozás lenne. Akik szerették a
napfényt, tanácskoztak alatta. Mindenki a meteorológusok-
kat okolta a mikroklima változásáért, hisz megszokták, a
bajok oka mindig a rendkívüli időjárás. Sokáig semmi sem
történt, csak egyre sötétebb lett, míg a sors közbe nem lé-
pett. Egy hülágan már kitörte az összes utcai lámpákat, s
mikor nem talált más rongálónivalót, bicskával elvágta a
spárgát, ami Pont Jenő a földhöz kötötte.

Pont Jenő hatalmasra duzzadva, mint egy felhő, felemel-
kedett. Szél jött, meglödfőtta, s vitte-vitte egyre csak fel-
jebb és feljebb. Lent az emberek örültek, no nézd csak,
kisütött a nap, milyen szép idő van, itt a tavasz. Pont Je-
nő pedig szállt, emelkedett, összezsugorodott alatta a
föld, szállt, röplött, s ahogy a légkör ritkult körülötte, szét-
vetette a belső nyomás. Igen, légkör nélkül szétpukkadott
Pont Jenő, ez egy fizikai törvény. Apró darabjai pedig el-
keveredtek a csillagközi tér kozmikus porával, igazolva
ezzel a vergifusú sort: „Sic itur ad astra!”